

Uniwersytet Wrocławski
Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii
Instytut Nauk Administracyjnych
Zakład Prawa Administracyjnego
Studia Niestacjonarne Administracji
drugiego stopnia

Piotr Sylwestrzak

Transpozycja prawa unijnego do polskiego porządku
prawnego na przykładzie prawa ochrony środowiska

Praca magisterska
napisana pod kierownictwem
Dr Barbary Kowalczyk

.....

Wrocław 2010

Spis treści

Wykaz skrótów.....	8
Wstęp.....	10
Rozdział pierwszy Unijny porządek prawny	13
I. Źródła prawa unijnego.....	13
1. Prawo pierwotne.....	13
2. Prawo wtórne.....	16
2.1. Rozporządzenia	18
2.2. Dyrektywy.....	19
2.2.1. Dyrektywa jako narzędzie harmonizacji prawa państw członkowskich	20
2.3. Decyzje	22
2.4. Zalecenia i opinie.....	23
3. Umowy Unii Europejskiej i państw członkowskich	24
II. Zasada pierwszeństwa i skutku bezpośredniego	25
1. Prymat norm unijnych przed normami prawa wewnętrznego państw członkowskich.....	25
2. Warunki bezpośredniego obowiązywania i stosowania.....	27
3. Bezpośrednia skuteczność prawa unijnego.....	28
III. Odpowiedzialność państw członkowskich za naruszenie prawa unijnego	31
Rozdział drugi Implementacja prawa unijnego	35
I. Pojęcie implementacji.....	35
II. Rozporządzenia a proces implementacji	37
1. Dopuszczalność działań implementacyjnych w prawie krajowym.....	38
III. Dyrektywy. Metody transpozycji.....	39
1. Wpływ orzecznictwa Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości na interpretację i stosowanie przepisów	41
IV. Problemy towarzyszące transpozycji prawa unijnego z zakresu prawa ochrony środowiska	44
V. Skutki niedotrzymania terminu do transponowania dyrektyw.....	49
VI. Elektroniczny system transpozycji prawa europejskiego	52
Rozdział trzeci Ramy instytucjonalne implementacji dyrektyw.....	54
I. Wytyczne Komisji Europejskiej dotyczące prawidłowej procedury transpozycji	54

II. Procedura transpozycji prawa unijnego	56
1. Tworzenie projektu ustawy implementującej	56
2. Postępowanie ustawodawcze.....	57
2.1. Sejm.....	57
2.2. Senat.....	59
Rozdział czwarty Wdrażanie prawa Unii Europejskiej w obszarze środowisko	61
I. Prawo horyzontalne	61
1. Oceny oddziaływania na środowisko przedsięwzięć.....	61
1.1. Komisje do spraw ocen oddziaływania na środowisko	62
2. Oceny oddziaływania na środowisko niektórych planów lub programów (oceny strategiczne)	64
3. Swobodny dostęp do informacji o środowisku.....	65
II. Jakość powietrza	66
1. Jakość paliw silnikowych	66
2. Lotne związki organiczne powstające w wyniku magazynowania benzyn oraz ich dystrybucji z baz magazynowych do stacji paliw	68
3. Wdrażanie ramowej dyrektywy dotyczącej jakości powietrza	69
3.1. Programy ochrony powietrza	71
4. Wartości graniczne dla zanieczyszczeń w otaczającym powietrzu oraz zanieczyszczeń powietrza przez ozon	73
5. Emisja spalin z maszyn jezdnych nieporuszających się po drogach.....	74
6. Emisja lotnych związków organicznych ze stosowania rozpuszczalników organicznych	75
7. Dostępność dla konsumentów informacji o zużyciu paliwa i emisji CO2 z nowych samochodów	76
8. Dopuszczalna zawartość benzenu i tlenku węgla w powietrzu.....	77
III. Jakość wód	78
1. Woda – przepisy ramowe.....	78
1.1. Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej	79
2. Oczyszczanie ścieków komunalnych	81
2.1. Krajowy program oczyszczania ścieków komunalnych.....	82
3. Zanieczyszczenia wód azotanami ze źródeł rolniczych	83

4. Zrzut substancji niebezpiecznych do wód.....	84
5. Jakość wód powierzchniowych do pozyskiwania wody do picia	85
6. Jakość wód do spożycia przez ludzi.....	86
7. Woda w kąpieliskach	86
8. Wody powierzchniowe będące środowiskiem życia ryb w warunkach naturalnych.....	87
9. Wody przybrzeżne będące środowiskiem życia skorupiaków i mięczaków	88
IV. Ochrona przyrody	89
1. Ochrona naturalnych siedlisk oraz dzikiej fauny i flory oraz ochrona dzikich ptaków	89
1.1. Program Natura 2000	90
2. Ochrona gatunków dzikiej fauny i flory poprzez regulację handlu nimi	91
3. Przetrzymanywanie gatunków dzikich zwierząt w ogrodach zoologicznych	92
V. Ograniczenia zanieczyszczeń przemysłowych i zarządzanie ryzykiem.....	93
1. Zintegrowane zapobieganie i ograniczanie zanieczyszczeń	93
1.1. Krajowe Centrum Najlepszych Dostępnych Technik.....	94
2. Seveso – kontrola zagrożeń wypadkami z udziałem niebezpiecznych substancji ..	94
3. Substancje zubożające warstwę ozonową	97
4. Emisja niektórych zanieczyszczeń do powietrza z dużych źródeł spalania paliw	98
VI. Chemikalia i GMO	99
1. Niebezpieczne substancje i preparaty chemiczne. Pakowanie i oznakowanie ..	99
1.1 Biuro ds. Substancji i Preparatów Chemicznych.....	101
2. Dobra Praktyka Laboratoryjna	102
3. Genetycznie zmodyfikowane organizmy	103
3.1. Komisja ds. GMO	105
VII. Hałas	105
1. Hałas emitowany do środowiska.....	105
2. Ocena i zarządzanie hałasem w środowisku	106
VIII. Bezpieczeństwo jądrowe i ochrona przed promieniowaniem.....	108
1. Przesył odpadów promieniotwórczych i wypalonego paliwa pomiędzy państwami członkowskimi oraz do/i z Unii Europejskiej	108
2. Stosowanie promieniowania jonizującego w celach medycznych.....	109

3. Ochrona pracowników i ogółu społeczeństwa przed promieniowaniem jonizującym	111
4. Centrum ds. Zdarzeń Radiacyjnych „CEZAR”	112
Rozdział piąty Gospodarka odpadami – wybrane zagadnienia	113
I. Gospodarka odpadami – stan transpozycji	113
1. Przepisy ramowe dotyczące odpadów	113
1.1. Krajowy Plan Gospodarki odpadami	114
1.1.1. Wojewódzkie plany gospodarowania odpadami	116
1.1.2. Powiatowe plany gospodarowania odpadami	117
1.1.3. Gminne plany gospodarki odpadami	118
2. Opady niebezpieczne	119
3. Olejowe odpady	120
4. Odpady opakowaniowe	122
5. Składowiska odpadów	123
6. Baterie i akumulatory	124
7. PCB/PCT	125
8. Spalanie odpadów	126
9. Osady ściekowe	127
10. Recykling pojazdów wycofanych z eksploatacji	128
II. Pojęcie prawne „odpady i „odpady niebezpieczne”	129
III. Gospodarowanie odpadami	132
1. Zasady gospodarowania odpadami	132
2. Zasady gospodarowania niektórymi rodzajami odpadów	136
2.1. PCB	137
2.2. Odpady medyczne	138
3. Analiza stanu gospodarki odpadami	140
3.1. Odpady komunalne	140
4. Działania w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów	144
5. Gospodarka odpadami – przyjęte cele	146
IV. Przetwarzanie odpadów	152
1. Biologiczne przetwarzanie odpadów	153
1.1. Kompostowanie	154
1.2. Fermentacja	155
2. Mechaniczno – biologiczne przetwarzanie odpadów	156

3. Termiczne przekształcanie odpadów.....	157
3.1. Definicja „spalarni” i „współspalarni”	159
3.2. Standardy emisyjne.....	161
V. Przemieszczanie odpadów	163
Zakończenie.....	168
Wykaz cytowanej literatury.....	173
Wykaz cytowanych aktów prawnych	177
Wykaz cytowanych orzeczeń	196
Wykaz innych źródeł	197
Wykaz stron internetowych	198
Wykaz tabel.....	198
Załącznik I.....	199

Wykaz skrótów

DPL	- Dobra Praktyka Labolatoryjna
GDOŚ	- Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska
GMO	- Genetycznie modyfikowane organizmy
GPGO	- Gminny Plan Gospodarki Odpadami
KCNDT	- Krajowe Centrum Najlepszych Dostępnych Technik
KDPR	- Kodeks Dobrej Praktyki Rolniczej
KdSE	- Komitet do Spraw Europejskich
KE	- Komisja Europejska
KERM	- Komitet Europejski Rady Ministrów
KKSOS	- Krajowa Komisja do Spraw Ocen Oddziaływania na Środowisko
KPGO	- Krajowy Plan Gospodarki Odpadami
KPOŚK	- Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych
KSUE	- Komisja Spraw Unii Europejskiej
KZGW	- Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej
LZO	- Lotne związki organiczne
d.l.z.o.	- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 94/63/WE w sprawie kontroli emisji lotnych związków organicznych wynikających ze składowania paliwa i jego dystrybucji z terminali do stacji paliw
MBP	- Mechaniczno – biologiczne przetwarzanie
MG	- Minister Gospodarki
MŚ	- Minister Środowiska
OECD	- Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozowju
OOŚ	- Oceny oddziaływania na środowisko
OSN	- Obszary Szczególnie Narażone
PAA	- Państwowa Agencja Atomistyki
PCB	- Polichlorowany bifenył
PCT	- Polichlorowany trifenył
PCZ	- Państwa Członkowskie
u.p.o.ś.	- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska
PPGO	- Powiatowy Plan Gospodarowania Odpadami
PRM	- Prezes Rady ministrów

RLM	- Równoważna liczba mieszkańców
RM	- Rada Ministrów
r.s.s.e.i.	- Rozporządzenie Ministra Środowiska z 20 grudnia 2005 r. w sprawie standardów emisyjnych z instalacji (Dz. U. z 2005 nr 260, poz. 2181).
TFUE	- Traktat o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej
TPO	- Termiczne przekształcanie odpadów
TS UE, ETS	- Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej
TWE	- Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską
UE	- Unia Europejska
u.o.o.	- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach
u.o.o.ś.	- Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko
WE	- Wspólnoty Europejskie
WPGO	- Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami

Wstęp

W związku z akcesją do Unii Europejskiej Polska zobowiązała się do przyjęcia dorobku prawnego Unii, a także do transpozycji prawa unijnego, które będzie wydawane po akcesji. Zarówno nieobowiązujący już Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską jak i Traktat o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej zobowiązuje wprost państwa członkowskie do transpozycji prawa unijnego. Państwa mają więc obowiązek podjęcia wszelkich możliwych działań w celu zapewnienia, że unijne przepisy będą w pełni stosowane na całym terytorium państwa członkowskiego i na wszystkich jego poziomach.

Niewątpliwie członkostwo w Unii Europejskiej przynosi państwom korzyści, jednak aby móc korzystać z dobrodziejstw, jakie niesie ze sobą członkowsko w Unii, rządy państw członkowskich muszą dokonywać sprawnej i skutecznej implementacji prawa UE.

Transpozycja prawa unijnego jest procesem skomplikowanym i pracochłonnym angażującym duże zasoby kadrowe administracji. Pojawia się tutaj kwestia dostosowania instytucji i rozwiązań krajowych do wymogów Unii Europejskiej. Kwestia zamkniętego systemu źródeł prawa w konstytucji sprawia, że transpozycja unijnych aktów prawnych sprowadza się, co do zasady do uchwalania i wydawania dwóch rodzajów aktów prawa krajowego a mianowicie ustawy i rozporządzenia. Uchwalanie i wydawanie tych aktów jest czasochłonne i czasami może nie nadążać za dynamiką zmian w prawie unijnym.

Niniejsza praca jest próbą odpowiedzi na kilka ważnych pytań:

1. Jak przedstawia się aktualny stan transponowanych aktów prawa unijnego?
2. Co kryje się pod pojęciem odpadu?
3. Na czym polega gospodarowanie odpadami?
4. Jak przedstawia się aktualny stan gospodarki odpadami?

Podstawowym źródłem dla mojej pracy magisterskiej było prawo pierwotne oraz, jakże bogate, prawo wtórne, również orzeczenia Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, a także polskie akty prawne wykonujące prawo unijne. Podczas badań nad tematem pracy wykorzystałem również opracowania naukowe z dziedziny prawa Unii Europejskiej, prawa konstytucyjnego oraz prawa ochrony środowiska. Jak wskazuje tytuł pracy magisterskiej, uwaga będzie skoncentrowana wyłącznie na procesie transpozycji unijnego prawa ochrony środowiska.

Metoda badań przyjęta w niniejszej pracy jako podstawowa, to metoda dogmatyczno – prawna. Tym niemniej, w pewnym zakresie posługiwałem się również metodą

porównawczą, gdyż była mi pomocna przy rozstrzygnięciu niektórych wątpliwości interpretacyjnych. Poprzez pomocnicze posługiwanie się metodą porównawczą, niniejsza praca nabrała charakteru komparatystycznego.

Biorąc pod uwagę specyfikę tematu, za uzasadnione uznałem przyjęcie następującego układu opracowania.

Rozważania wstępne poświęcone zostały unijnemu porządku prawnemu. Celem tego rozdziału jest charakterystyka źródeł prawa Unii Europejskiej, przedstawiania dwóch najważniejszych zasad prawa UE: zasady bezpośredniego obowiązywania i bezpośredniego stosowania.

Następny rozdział zaprezentuje zarówno pojęcie, jak i stronę teoretyczną procesu implementacji prawa unijnego. Przedstawione w tym rozdziale zostały rozważania dotyczące dopuszczalności działań implementacyjnych w przypadku rozporządzeń UE, metody transpozycji dyrektyw, czy w końcu przybliżenie problemów, jakie pojawiają się w związku z transpozycją prawa unijnego.

W sposób całkowicie odrębny zostały przedstawione rozważania dotyczące instytucjonalnych ram implementacji dyrektyw. Celem tego rozdziału jest przedstawienie procedury transpozycji postanowień prawa unijnego do polskiego porządku prawnego, która została przedstawiona zarówno na poziomie Sejmu, jak i Senatu. Przedstawione zostały również w tym rozdziale wytyczne Komisji Europejskiej dotyczące prawidłowej procedury transpozycji prawa unijnego, które mogą znacznie uprościć proces implementacji prawa Unii Europejskiej.

Czwarty rozdział pracy i zarazem najobszerniejszy został poświęcony wdrażaniu prawa Unii Europejskiej w dziedzinie ochrony środowiska. Ze względu na złożoność tego rozdziału, został on podzielony na szereg tematycznych podrozdziałów, których celem jest przybliżenie wybranych przez mnie unijnych aktów oraz transponujących je polskich aktów prawnych, łącznie z przedstawieniem obowiązków, określonych wymagań oraz innych regulacji, jakie powstały w związku z wdrożeniem tychże aktów. Podrozdziały zostały poświęcone takim zagadnieniom jak: prawo horyzontalne, jakość powietrza, jakość wód, ochrona przyrody, ograniczenia zanieczyszczeń przemysłowych i zarządzanie ryzykiem, chemikalia i organizmy genetycznie zmodyfikowane, hałas, czy w końcu bezpieczeństwo jądrowe i ochrona przed promieniowaniem.

Ostatnia część pracy poświęcona została sektorowej polityce ochrony środowiska, a mianowicie gospodarce odpadami. Pierwsza część rozdziału została poświęcona wdrażaniu prawa UE w zakresie gospodarki odpadami, pozostała część dotyczy

wybranych zagadnień związanych z gospodarką odpadami. Celem tego rozdziału jest przybliżenie jakże skomplikowanego i złożonego procesu gospodarowania odpadami, przetwarzania odpadów. Omówione zostały w tym rozdziale podstawowe pojęcia związane z gospodarką odpadami, metody zagospodarowania odpadów, w tym również analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi.

Literatura, z której korzystałem przy pisaniu pracy nie uwzględniała zmian wprowadzonych Traktatem o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej, dlatego też samodzielnie podjąłem się nanoszenia zmian powstałych w wyniku wejścia w życie TFUE. Praca została napisana zgodnie ze stanem prawnym na dzień 19 kwietnia 2010 roku.

Pragnę serdecznie podziękować Pani Doktor Barbarze Kowalczyk opiekunowi mojej pracy za okazaną cierpliwość, za poświęcony czas, podzielenie się wiedzą, ważne wskazówki i korekty, które ułatwiły mi napisanie pracy, a przez to ukończenie studiów magisterskich.